

Voorstellen doorstroom mbo-hbo

De **warme** *overdracht*

“Elke student die er in het eerste jaar achter komt dat hij een verkeerde keus heeft gemaakt, is er een te veel. Dan hebben wij iets niet goed gedaan.” Hoe minister en onderwijsinstellingen werken aan minder uitval in het hbo.

Nu nog heeft een mbo'er het recht om door te leren op een willekeurige hbo-opleiding. Daardoor stromen mbo'ers soms door naar een opleiding die niet aansluit op hun vooropleiding. Mbo'ers halen minder vaak dan havisten of vwo'ers de eindstreep op het hbo. En mbo'ers die voor een niet-verwante vervolgopleiding kiezen, halen het diploma weer minder vaak dan verwante doorstromers. Daarom wil de minister het automatische doorstroomrecht afschaffen. Ze heeft de HBO-Raad en de MBO Raad gevraagd om met een gezamenlijk voorstel te komen voor vaststelling van verwantschap. Waarschijnlijk zal de nieuwe regeling ingaan vanaf het studiejaar 2014-2015. Het advies van HBO- en MBO Raad heeft als uitgangspunt dat mbo'ers nog steeds toegangsrecht tot niet-verwante hbo-opleidingen moeten hebben, mits ze aan een aantal voorwaarden voldoen. De student moet bijvoorbeeld aan kunnen tonen dat hij over voldoende vaardigheden beschikt, ook heeft hij recht op een toelaatbaarheidstoets. Het voorstel van HBO- en MBO Raad sluit nauw aan bij de status quo.

Aansluiting

Dat HBO-Raad en MBO raad met een voorstel komen dat niet veel aan de huidige praktijk van doorstroom zal veranderen, is logisch gezien vanuit het standpunt van hao-bestuurders. Het probleem zit hem niet in de al dan niet verwante doorstroom, zeggen ze. Verder gaat het om verwaarloosbaar kleine aantallen. En het gaat om studenten die wel voor een logische vervolgstudie kiezen, bijvoorbeeld na het meao voor agrarische bedrijfskunde of na de mts voor agrotechniek. En als de school wel een probleem vermoedt dan is er altijd een selectiegesprek. Om te kijken of de studie echt wel bij ze past en waar de hiaten zitten. Kandidaten krijgen dan ook wel eens 'nee' te horen. Een storm in een glas water dus? Voor wat betreft groen onderwijs wellicht wel. Toch is ook binnen het groene hbo sprake van teveel uitval in het eerste jaar. Bij de CAH Vilentum in Dronten is die uitval 25 procent, (hbo landelijk 37 procent; red.) en dat is teveel, vindt Bekkering, lid van het college van bestuur van CAH Vilentum Dronten. Zij ziet de plotselinge zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid voor de studenten als grootste struikelblok.

De plotselinge zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid op het hbo is voor veel studenten een struikelblok

DOORSTROOMCONVENANT IN HET NOORDEN

In Groningen, Friesland en Drenthe werken mbo- en hbo-instellingen, vooruitlopend op de wettelijke veranderingen, aan een convenant om de doorstroom van mbo naar hbo beter te laten verlopen.

Actiepunten:

- Een projectleider werkt met alle betrokken instellingen aan maatregelen ter verbetering van succesvolle doorstroom van mbo naar hbo.
- Instellingen zetten zich gezamenlijk in om de leerlingen een goede studiekeuze te laten maken. Mbo-scholen besteden aandacht aan het boven tafel krijgen van talenten, kwaliteiten, voorkeuren. Hbo-instellingen bieden een ruim aanbod aan studiekeuzeactiviteiten in de vorm van voorlichting, meeloopdagen en dergelijke.
- De instellingen bieden duidelijkheid naar de leerlingen over toelatingseisen en -procedures.
- Voor de doorstroomvakken verrichten de hbo-instellingen deficiëntieonderzoek: waar zitten hiaten in de exacte vakken en de talen en voor welke opleidingen? Mbo-instellingen bieden in de vrije ruimte van de kwalificatiestructuur doorstroommodules aan. Samen met de hbo-instellingen ontwikkelen ze een submodule studievaardigheden die ook in de doorstroommodules een plek krijgt.
- Instellingen wisselen gegevens uit om daarmee onder andere in kaart te brengen wat minder succesvolle doorstroomroutes zijn. Ze zetten daar dan een programma op.

Niet-verwante doorstromers kiezen vaak wel voor een logische vervolgstap, zoals mts'ers die een studie agrotechniek op het hbo gaan volgen

Daar komt bij dat ze veelal op de campus wonen en de verleiding om te feesten groot is. Maar vooral missen studenten de studievaardigheden, “vaak hebben ze al moeite om een boek goed door te lezen.” De CAH heeft in prestatieafspraken vastgelegd om van die 25 procent een paar procenten af te halen. Door studenten studievaardigheidbegeleiding aan te bieden en extra in te zetten op het mentoraat. Vergelijkbare redenen voor uitval zijn er bij Stoas Wageningen Vilentum. Het percentage uitval in het eerste jaar is er hoger dan bij andere groene hbo-opleidingen, maar vergelijkbaar met andere lerarenopleidingen. Dat kan te maken hebben met het imago van het beroep van leraar en met de studiewijze die Stoas van

studenten vraagt, zegt directeur Onderwijs Jos van Meegen. De studie vraagt veel zelfverantwoordelijkheid en zelfsturing van de studenten.

Vaktechnisch

De doorstroomvakken vormen over het algemeen geen structureel probleem, ook niet voor de groene mbo'ers. Jan Denissen, lid van het college van bestuur van HAS Hogeschool Den Bosch: “Daarin speelt ook de toeleverende school een rol. Als die aangeeft dat de student genoeg analytisch vermogen heeft, ook al heeft hij geen wiskunde gehad, dan tellen we dat mee.” Waar nodig bieden hogescholen reparatietrajecten of zomercursussen aan om die vakken op havoniveau af te ronden. Het doorstroomvak Engels kan wel een echte hindernis zijn bij deels Engelstalige opleidingen als Diermanagement in Leeuwarden. Vooral het vaktechnische Engels beheersen de studenten onvoldoende, zelfs bij een aantal die het vak op havoniveau hebben afgerond. “De studenten redden het op inzet, en we bieden bijspijkerkursussen aan,” zegt Tjalling Huisman, opleidingsdirecteur a.i. Diermanagement bij Van Hall Larenstein in Leeuwarden, “maar we vragen ons wel af of we dit op deze manier nog wel willen. Verdergaande afstemming met de scholen waar onze studenten vandaan komen is in ieder geval noodzakelijk.” Zorgen dat studenten door het eerste jaar komen, dan volgt de rest vanzelf. Met goede voorlichting, adviseren over studiekeuze, zorgen dat de student zich goed voelt in het eerste jaar, ze in de peiling houden, kijken waar hun talenten liggen. Denissen: “De minister wil het percentage uitval zo laag mogelijk houden, maar wij ook.”

HERKOMST STUDENTEN GROENE HOGESCHOLEN 2008 TOT EN MET 2012

	% instroom mbo'ers gemiddeld laatste vijf jaar	% instroom mbo'ers van groen mbo laatste vijf jaar
CAH Vilentum	38	75
Stoas Wageningen Vilentum Hogeschool	74	87
	Deeltijd 85	Deeltijd 67
Van Hall Larenstein	34	72
HAS Hogeschool Den Bosch	29	65
Inholland Delft	26	60

Bron: www.hbo-raad.nl > feiten en cijfers

Aanpassen

Groene hogescholen zijn zelf dus actief om de uitval te beperken, en dat gaat meestal om individueel maatwerk. Ook aoc's werken hard aan een warme overdracht. Jan Pieter Janssen, voorzitter van het college van bestuur van Citaverde College: “Studiekeuzebegeleiding, doorstroomprogramma's afstemmen op groene hbo-opleidingen. Dat doen we allemaal. Als de kaders anders worden dan zullen we ons daarbij aanpassen. Ook binnen de nieuwe kwalificatiestructuur geeft de vrije ruimte mogelijkheden voor een doorstroomprogramma. Als de vierjarige opleiding drie jaar gaat duren, dan zullen we het programma moeten intensiveren; we blijven

BESTEMMING DOORSTUDERENDE GROENE MBO'ERS IN PERCENTAGES 2010 EN 2011

Mbo'ers kunnen doorstuderen aan een mbo of hbo, groen of niet-groen. Vooral mbo'ers van niveau 1, 2 en 3 studeren door aan een

	mbo groen		hbo groen		mbo niet-groen		hbo niet-groen		mbo onbekend		hbo onbekend		overige		Totaal (N=100%)	
	'10	'11	'10	'11	'10	'11	'10	'11	'10	'11	'10	'11	'10	'11	'10	'11
Opleidingsrichting mbo groen:																
Voedsel	-	-	67	-	33	20	-	40	-	2	-	-	0	20	3	5
Dier	27	27	23	17	22	15	23	28	-	3	-	6	7	4	102	78
Plant	54	17	14	28	23	-	9	22	-	22	-	6	-	6	35	18
Groene ruimte en milieu	34	44	20	12	22	6	19	13	-	15	-	4	5	4	74	52
Bloemen en groene detailhandel	44	44	3	6	28	25	26	25	-	-	-	-	-	-	39	16
Totaal	35	32	18	15	23	12	20	23	-	9	-	5	5	4	253	169

Bron: Intredeposities van mbo'ers-groen in 2010 (afgestudeerd in 2008-2009)
 Intredeposities van mbo'ers-groen in 2011 (afgestudeerd in 2009-2010)
 Erik Keppels, Annet Jager, Ben Hövels

gewoon een doorstroomprogramma aanbieden dat voldoet aan de eisen die ook gelden voor havisten.” Maar het voorstel van de MBO Raad en de HBO-Raad houdt ook in dat mbo- en hbo-instellingen regionaal afspraken maken over een warme overdracht. Zulke afspraken zijn er vaak al. In het noorden van het land hebben onderwijsinstellingen er voor gekozen om vooruitlopend op de nieuwe regelingen nu al aan de slag te gaan (zie kader). Astrid Berendsen, lid van het college van bestuur van AOC Terra: “We hebben gezegd: er gaat iets gebeuren, laten we het dan goed organiseren. Samen willen we de uitval verminderen door de kwaliteit van instroom te verbeteren.”

Vastpinnen

Als de minister de voorstellen van HBO- en MBO Raad overneemt zal er voor groen onderwijs niet veel veranderen. De insteek vanuit het onderwijs is om voor de student de keuzemogelijkheden breed te houden en tegelijkertijd uitval te beperken. “De mate van uitval in het eerste jaar is een signaal. Volgens mij hoeft dat niet afgedwongen te worden,” vindt Denissen. Efficiëntie vinden de bestuurders oké maar het moet niet ten koste gaan van de mogelijkheden voor de student. “Met 16

jaar kies je voor een opleiding op een aoc, dat is wel vroeg om de hele rest van je studie al op vastgepind te worden,” vindt Van Meegen en vindt ook Berendsen: “Leven Lang Leren gaat over aandacht voor jouw talent, dat staat nogal haaks op het sterke sturen in één richting.” Wat het de minister ook besluit, ze bereikt in elk geval toch iets: dat de scholen nog beter hun best gaan doen voor een warme overdracht. ■

Kijk voor links en downloads op groenonderwijs.nl > vakblad editie 5

Studenten moeten ook over de juiste studievoordigheden beschikken om het op het hbo te redden, zoals samenwerken en zelfstandig werken